

Auteursrecht voor ondernemers

Auteursrecht voor ondernemers

Een productie van:

In opdracht van:

Ministerie van Economische Zaken

Colofon

Dit is een uitgave van ECP.NL, Platform voor eNederland, in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken.

ECP.NL is een onafhankelijk platform dat zich inzet voor de ontwikkeling van Nederland als informatiemaatschappij. Bij dit platform zijn zowel publieke als private instellingen aangesloten die kennis op het gebied van de ontwikkeling en toepassing van ICT bundelen en delen. In de vorm van expertgroepen en projecten worden actuele thema's opgepakt. Door deze samenwerking helpt ECP.NL de (internationale) concurrentiepositie van Nederland te behouden en te verbeteren.

Teksten:

mr. Bart W. Schermer, ECP.NL

Ontwerp omslag en binnenwerk:

ECP.NL / Efficiënta Offsetdrukkerij bv

Druk:

Efficiënta Offsetdrukkerij bv

ISBN:

90-76957-12-6

© Januari 2005 ECP.NL, Leidschendam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorgaande schriftelijke toestemming van de maker.

Alhoewel de auteur en uitgever uiterste zorgvuldigheid betrachten bij het samenstellen van deze uitgave aanvaarden zij geen aansprakelijkheid voor schade van welke aard ook, die het directe of indirecte gevolg is van handelingen en/of beslissingen die (mede) gebaseerd zijn op de in deze uitgave vervatte informatie.

De wet- en regelgeving is een dynamisch terrein zodat de regels en richtlijnen die in deze uitgave worden genoemd inmiddels kunnen zijn veranderd.

Inhoudsopgave

1	Het auteursrecht	1
	1.1 Begrippen uit het auteursrecht	2
	1.2 Het ontstaan van een auteursrecht	4
	1.3 Duur van het auteursrecht	4
	1.4 Naburig recht	4
2	Auteursrecht en websites	5
3	Auteursrecht en werknemers	7
4	Auteursrecht bij opdrachten	8
5	Het gebruik van software	9
6	Het beheer van rechten	11
	6.1 Collectief beheer	11
	6.2 Heffingen	12
	6.3 Reprorchten	14
	6.4 Digital Rights Management	14
7	Open source	16
8	Geen auteursrecht?	18
9	Meer weten over het auteursrecht?	19

1 Het auteursrecht

Het auteursrecht is van wezenlijk belang voor onze economie en maatschappij. En hoewel het auteursrecht tegenwoordig hoofdzakelijk geassocieerd wordt met het illegaal delen van muziek of films via het internet, is het auteursrecht ook voor u als ondernemer relevant. In deze brochure wordt ingegaan op die aspecten van het auteursrecht waarmee u als ondernemer in uw dagelijkse praktijk te maken heeft of zou kunnen krijgen.

U heeft binnen uw onderneming vast wel eens met het auteursrecht te maken gehad. U gebruikt waarschijnlijk kantoorsoftware die auteursrechtelijk beschermd is, draagt reproducties af voor het kopieerapparaat, of maakt zelf werken die auteursrechtelijk beschermd zijn. Maar wat is het auteursrecht nu precies? De Auteurswet zegt het volgende:

'Het auteursrecht is het uitsluitend recht van de maker van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, of van diens rechtverkrijgenden, om dit openbaar te maken en te verveelvoudigen, behoudens de beperkingen, bij de wet gesteld.'
(Artikel 1 Auteurswet 1912)

Wanneer u iets maakt, dan wilt u natuurlijk niet dat iemand anders er met uw werk vandoor gaat. Om deze reden is het auteursrecht in het leven geroepen. Het auteursrecht is een recht dat een auteur de mogelijkheid geeft om zijn creatieve prestatie te exploiteren en te beschermen tegen misbruik door anderen.

Niet alle creatieve prestaties worden door het auteursrecht beschermd. Het auteursrecht vormt slechts een onderdeel van het zogenaamde 'intellectueel eigendomsrecht' een breder rechtsgebied dat alle geestelijke prestaties beoogt te beschermen. Het omvat naast het auteursrecht onder andere merkenrecht (voor uw merknamen), octrooirecht (voor uw uitvindingen) en handelsnamenrecht (voor uw bedrijfsnaam).

1.1 Begrippen uit het auteursrecht

Om het auteursrecht beter te kunnen begrijpen is een aantal begrippen van belang. Deze begrippen zijn hieronder opgesomd.

Maker

In de wet wordt niet gesproken over 'de auteur' maar over 'de maker'. De maker is de schepper van een werk. Het is de persoon die de geestelijke arbeid verricht waardoor bijvoorbeeld een boek, toneelstuk, of beeldhouwwerk tot stand komt. Deze geestelijke prestatie wordt beloond met het auteursrecht op het gemaakte werk. Het gaat er dus bij het auteursrecht niet zozeer om wie het werk daadwerkelijk heeft vervaardigd, maar wie de geestelijke prestatie heeft verricht.

Voorbeeld:

Ana schrijft een boek over Portugese taal- en letterkunde en laat het drukken bij een plaatselijke drukkerij. Hoewel de drukker het werk fysiek voortbrengt is Ana de auteursrechthebbende omdat zij de geestelijke, creatieve prestatie heeft verricht.

Werk

Een werk is datgene waar een auteursrecht op rust. Werken van letterkunde, wetenschap of kunst komen voor auteursrechtelijke bescherming in aanmerking. Wat allemaal precies onder de categorieën letterkunde, wetenschap of kunst valt, is niet volledig op te sommen. In ieder geval kan gedacht worden aan boeken, schilderijen, beeldhouwwerken, films, muziek en computerprogrammatuur.

Rechthebbende

Met het begrip rechthebbende wordt in het auteursrecht degene bedoeld die het auteursrecht op een werk heeft. Hoewel in de meeste gevallen maker en rechthebbende een en dezelfde zijn, kan het ook voorkomen dat niet de maker maar iemand anders rechthebbende is.

Voorbeeld:

Luuk heeft een schilderij gemaakt dat hij voor veel geld aan Daan verkoopt. Daan, die grote plannen heeft met het schilderij, laat in het koopcontract schriftelijk vastleggen dat het auteursrecht aan hem wordt overgedragen. Nu Daan rechthebbende is kan hij het werk voor allerlei commerciële doelen aanwenden.

Auteursrechten

Het auteursrecht geeft de maker of, in het geval van bijvoorbeeld overdracht, de rechthebbende het exclusieve recht om het werk te exploiteren. Dit exploitatierecht valt uiteen in twee delen: openbaarmaking en verveelvoudiging.

Van openbaar maken is sprake als het werk wordt aangeboden aan het publiek. Dit begrip is heel ruim en omvat handelingen als verkopen, voordragen en uitzenden. Het verveelvoudigen van een werk omvat handelingen als kopiëren en overschrijven.

Persoonlijksrechten

Naast de 'gewone' auteursrechten bestaan er ook nog de persoonlijkheidsrechten. Persoonlijkheidsrechten zijn vooral bedoeld om de ideële belangen van de maker van een werk te beschermen. Het gaat om rechten zoals het recht op naamsvermelding en bescherming tegen aantasting van het werk.

Een belangrijk onderscheid tussen de gewone auteursrechten en de persoonlijkheidsrechten is dat de persoonlijkheidsrechten niet overdraagbaar zijn. Dat wil zeggen dat zij altijd de maker blijven toebehoren, ook al is deze geen rechthebbende meer.

Voorbeeld:

Daan besluit om het schilderij van Luuk te exploiteren. Hij maakt digitale afbeeldingen van het schilderij en verkoopt deze via internet. Daan heeft echter de naam van Luuk verwijderd van het schilderij en vervangen door zijn eigen naam. De zeer ontstemde Luuk kan via zijn persoonlijkheidsrecht dit Daan als nog beletten.

1.2 Het ontstaan van een auteursrecht

Auteursrecht ontstaat automatisch wanneer een werk wordt gemaakt. Om het auteursrecht op een werk te krijgen is het dus niet noodzakelijk om dit werk ergens aan te melden, het te deponeren, of het te voorzien van een copyright teken ©.

4 Belangrijk is dat het werk in voldoende mate concreet is gemaakt. Dat wil zeggen dat het werk zintuiglijk waarneembaar moet zijn. Op een plan, voornemen of een idee rust dus -in tegenstelling tot wat velen denken- geen auteursrecht zolang het niet voldoende is uitgewerkt.

1.3 Duur van het auteursrecht

Het auteursrecht duurt niet eeuwig voort. De hoofdregel luidt dat het auteursrecht 70 jaar na het overlijden van de maker komt te vervallen. Wanneer een rechtspersoon zoals een BV of NV rechthebbende is, dan bedraagt de duur van het auteursrecht 70 jaar na de eerste publicatie van het werk.

1.4 Naburig recht

Auteursrecht en naburige rechten worden vaak in één adem genoemd. Daar waar het auteursrecht de makers van een werk beschermt, beschermen de naburige rechten de uitvoerende kunstenaars (bijvoorbeeld musici en acteurs),

platenmaatschappijen en omroeporganisaties. Een acteur die in een toneelstuk speelt heeft niet het auteursrecht op het toneelstuk, maar wel een naburig recht op zijn of haar uitvoering van de rol. De naburige rechten duren iets korter dan het auteursrecht, namelijk 50 jaar.

2 Auteursrecht en websites

Als ondernemer heeft u waarschijnlijk een website of denkt u er misschien over om een website te laten bouwen. Bij de exploitatie of de bouw van uw website moet u ook met het auteursrecht rekening houden!

Een website laten bouwen

Indien u de website niet zelf ontwerpt, maar een website-ontwikkelaar hiervoor opdracht geeft, zal het auteursrecht op uw website aan dit bedrijf toekomen. Betaling voor de opdracht heeft namelijk niet tot gevolg dat de auteursrechten op de website uw eigendom worden. Deze rechten moeten expliciet en schriftelijk aan u worden overgedragen door middel van een akte van overdracht. Dit hoeft niet via een notaris te gebeuren en hoeft ook niet ingewikkeld te zijn. Na overdracht bent u (geheel of gedeeltelijk) rechthebbende geworden. Zonder het auteursrecht kunt u bijvoorbeeld het beheer van de website niet zomaar overnemen of zelfstandig of door een ander wijzigingen in de website laten aanbrengen. Dat is namelijk voorbehouden aan de auteursrechthebbende.

In de praktijk zullen weinig auteursrechthebbenden/ontwerpers van websites instemmen met een algehele overdracht, omdat veel onderdelen van websites vrij algemeen zijn en door de ontwerpers vaak worden hergebruikt voor andere websites. In dit geval kunt u een recht van gebruik (= licentie) bedingen. Hierin zal ten minste de toestemming van de bouwer voor het wijzigen van de website moeten staan. Dan kunt u zelf informatie toevoegen zonder dat u hiervoor

elke keer apart toestemming moet vragen of voor elke verandering moet betalen.

Materiaal overnemen van andere sites

U mag niet zomaar plaatjes, foto's of logo's overnemen van andere sites. Deze zijn namelijk veelal beschermd door het auteurs- en/of merkenrecht. Wilt u plaatjes, foto's of logo's van andere sites gebruiken, vraag dan eerst toestemming aan de eigenaar van de website waar u het materiaal dat u wilt gebruiken heeft gevonden.

Uiteraard geldt het omgekeerde ook: materiaal dat op uw website staat en waarop u het auteursrecht heeft, mag niet zonder uw toestemming door derden worden gebruikt.

Hyperlinks

U mag op uw website links maken naar andere sites. Maar in sommige gevallen moet u rekening houden met het auteursrecht of het databankrecht van anderen. U mag bijvoorbeeld niet een collectie links overnemen van een andere site. Deze verzameling is namelijk een databank en die mag u niet zomaar overnemen.

Voorbeeld:

Stijn wil gaan concurreren met startpagina.nl. Hij kopieert hiertoe de verzameling links die startpagina.nl gebruikt naar zijn eigen site en begint agressief te adverteren. Stijn handelt hiermee in strijd met het databankrecht van startpagina.nl, omdat de verzameling links als een databank wordt aangemerkt, die je niet zomaar integraal mag kopiëren.

3 Auteursrecht en werknemers

Wanneer een van uw werknemers tijdens zijn dienstverband bepaalde werken maakt, dan bent u als werkgever de auteursrechthebbende. Over het algemeen wordt aangenomen dat ook de persoonlijkheidsrechten (zoals het recht op naamsvermelding) de werkgever toekomen indien er in dienstverband een werk wordt gemaakt.

Voordat uw onderneming kan worden aangemerkt als maker moet wel aan een aantal eisen worden voldaan. Er moet allereerst sprake zijn van een dienstverband, daarnaast moet er een gezagsverhouding bestaan en er moet ook loon worden betaald. Een belangrijke voorwaarde is verder dat het gemaakte werk een zeker verband moet houden met de dienstbetrekking. Indien het gemaakte werk geen verband houdt met de normale werkzaamheden van de werknemer, dan blijft het auteursrecht bij de werknemer zelf.

Voorbeeld:

Roelof is kok in een Indonesisch restaurant en maakt tijdens zijn lunchpauze graag schilderijen. Omdat dit weinig met zijn beroep te maken heeft, houdt hij zelf het auteursrecht op zijn schilderijen.

Een incidentele opdracht die wordt gegeven aan een werknemer kan er voor zorgen dat er een (tijdelijke) wijziging van de dienstbetrekking ontstaat. In dit geval behoort het auteursrecht weer de werkgever toe.

Voorbeeld:

De baas van Roelof, die erg onder de indruk is van Roelof zijn schilderkunsten, vraagt hem om onder werktijd een nieuw logo te ontwerpen voor het bedrijf. Roelof stemt in en ontwerpt een nieuw logo. Het auteursrecht komt in dit geval de baas van Roelof toe.

Uiteindelijk zal altijd aan de hand van de concrete feiten beoordeeld moeten worden wie het auteursrecht toekomt.

Tip!

Zorg er als werkgever voor dat u altijd duidelijke (schriftelijke) afspraken maakt met uw personeel over auteursrechten, zodat u niet voor vervelende verrassingen komt te staan!

4 Auteursrecht bij opdrachten

8

Wanneer een bedrijf in uw opdracht bepaalde werkzaamheden verricht, dan moet u er rekening mee houden dat indien er auteursrechten voortvloeien uit deze werkzaamheden, deze u niet vanzelfsprekend toekomen. De standaardregel in het auteursrecht is namelijk dat opdrachtnemers (bijvoorbeeld freelancers, consultants of reclamebureau's) zelf het auteursrecht houden op door hen gemaakte werken.

Voorbeeld:

Een modehuis laat een fotorapportage maken door freelance fotograaf Gerdo. In het contract met Gerdo wordt niet opgenomen dat het auteursrecht overgedragen wordt aan het modehuis. Gerdo behoudt het auteursrecht en kan beslissen onder welke omstandigheden hergebruik is toegestaan. Hij kan zelfs beslissen om in de toekomst de foto's in het geheel niet meer ter beschikking te stellen.

Wilt u er zeker van zijn dat u rechthebbende wordt, dan zult u dit contractueel moeten vastleggen. U dient hiertoe schriftelijk in de overeenkomst van opdracht een clause op te nemen waarin u stelt dat de auteursrechten op werken die in opdracht van uw onderneming zijn gemaakt, uw onderneming toekomen.

5 Het gebruik van software

Binnen uw onderneming wordt hoogstwaarschijnlijk voor zaken als tekstverwerking, klantenbeheer en de financiële administratie gebruik gemaakt van kantoorsoftware. Deze software is in de meeste gevallen auteursrechtelijk beschermd en dus moet u betalen voor het gebruik ervan.

Wanneer u een softwarepakket koopt, dan betaalt u geld voor het gebruiksrecht op deze software. Het is niet zo dat u door de koop van het softwarepakket ook het auteursrecht op de software krijgt, met andere woorden: u mag de software niet zomaar kopiëren of naar uw eigen wensen aanpassen. Mocht u de software niet meer gebruiken, dan mag u wel uw eigen exemplaar tweedehands verkopen.

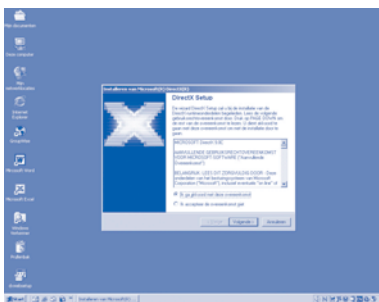
Het gebruiksrecht op de software wordt u verstrekt in de vorm van een zogenaamde licentie. De licentie bindt u aan een aantal voorwaarden welke zijn opgenomen in de gebruiksrechtovereenkomst (license agreement) die bij de software is gevoegd. Meestal staat in gebruiksrechtovereenkomsten zaken als op hoeveel PC's u het programma mag installeren, wat de garantievoorzaken zijn en beperkingen van de aansprakelijkheid van de softwaremaker.

Tip!

Lees goed de voorwaarden van de gebruiksrechtovereenkomst door zodat u weet wat u wel en niet mag doen met de software!

9

Vaak is de gebruiksrecht-overeenkomst opgenomen in het installatieproces van de software. U krijgt een scherm in beeld met daarin de tekst van de gebruiksrecht-overeenkomst. Gaat u akkoord met de voorwaarden door het indrukken van een bevestigingsknop, dan gaat het installeren verder (zie illustratie).

Wanneer uw bedrijf software (of andere werken) ontwikkelt waarop u derden slechts een gebruiksrecht wilt geven, dan dient u zelf een gebruiksrecht-overeenkomst op te stellen. U kunt dit het beste laten doen door een juridisch adviesbureau dat hierin gespecialiseerd is.

Tip!

Op de website van ECP.NL (www.ecp.nl) is een juristen-pool opgenomen waarin u juridische specialisten kunt vinden die u kunnen helpen met het opstellen van een gebruiksrecht-overeenkomst.

Softwarepolitie?

Softwarepiraterij en illegaal softwaregebruik is een groot probleem voor softwaremakers. Doordat bedrijven illegaal gekopieerde software gebruiken, of in strijd handelen met de licentievoorwaarden (door bijvoorbeeld de software op meer PC's te installeren dan de licentie toestaat), lopen software-

makers veel inkomsten mis. Vooraanstaande softwaremakers zoals Microsoft, Adobe en Apple hebben zich daarom verenigd in de Business Software Alliance (BSA). Deze stichting bestrijdt actief softwarepiraterij en helpt opsporingsinstanties zoals de FIOD-ECD bij het opsporen van piraterij en illegaal gebruik.

6 Het beheer van rechten

Het hebben van een auteursrecht zonder dat dit uit te oefenen valt is weinig waard. Om deze reden zijn er diverse manieren om het auteursrecht te beheren. Hieronder zijn de belangrijkste mechanismen voor het beheer van rechten opgenomen.

6.1 Collectief beheer

Het blijkt in de praktijk erg moeilijk om het auteursrecht te handhaven. Met name voor een individuele maker of recht-hebbende is het onmogelijk om te controleren wat er met zijn of haar werk gebeurt. Ook is het ondoenlijk om met iedere afzonderlijke gebruiker afspraken te maken over de voorwaarden voor het gebruik en de betaling. Om deze redenen hebben makers zich verenigd in diverse collectief beheer-organisaties. Als u auteursrechtelijk beschermd materiaal wilt gaan gebruiken (bijvoorbeeld muziek of beeldmateriaal) dan zult u zich vaak moeten wenden tot een collectief beheerorganisatie zoals Buma/Stemra of SENA.

Voorbeeld:

Marjolijn heeft een succesvol café in de binnenstad van Tilburg. In het café wordt ook muziek gedraaid. Zij betaalt hiervoor een vergoeding aan Buma (voor de tekstdschrijvers en componisten) en aan SENA (voor de uitvoerend artiesten). Zo hoeft ze niet elke tekstdschrijver, componist, zanger of band apart te benaderen voor toestemming en vergoeding.

Waar moet u zijn?

Indien u gebruik gaat maken van auteursrechtelijk beschermd materiaal, of dit materiaal zelf maakt, dan zult u zich in veel gevallen tot een collectief beheerorganisatie moeten wenden.

Er zijn verschillende collectief beheerorganisaties in Nederland actief die zich alle met verschillende aspecten van het auteursrecht bezighouden. Zo is er Buma voor de muziekauteursrechten, SENA voor de naburige rechten, Stichting Beeldrecht voor beeldende kunst en Stichting Burafo voor de beroepsfotografie. Afhankelijk van het soort materiaal en het gebruik zult u zich dus moeten wenden tot verschillende organisaties.

Tip!

In de brochure 'Auteursrecht en Informatiemaatschappij: een kort overzicht' (uitgegeven door ECP.NL) kunt u een uitgebreid overzicht vinden van de verschillende collectief beheerorganisaties en hun websites. Zie www.ecp.nl.

12

6.2 Heffingen

Naast het betalen van vergoedingen aan collectief beheerorganisaties worden makers en rechthebbenden ook gecompenseerd via heffingen op blanco beeld- of geluidsdragers (bijvoorbeeld lege cassettebandjes, CD's of DVD's). Op deze dragers kunnen namelijk door consumenten auteursrechtelijk beschermde werken worden vastgelegd. Dit thuis kopiëren is niet in strijd met het auteursrecht zolang er een vergoeding (de heffing) wordt betaald aan Stichting de Thuis kopie. Deze stichting zorgt ervoor dat het geld op de juiste plaats terechtkomt.

Consumenten hoeven deze heffing niet zelf met de auteursrechthebbenden af te rekenen, uit praktische overwegingen is besloten om de importeurs en fabrikanten van blanco beeld- of geluidsdragers de vergoeding te laten betalen. Zij

kunnen op hun beurt de heffing dan weer in de prijs van de drager verdisconteren. Als u als detailhandelaar blanco beeld- of geluidsdragers verkoopt, dan hoeft u dus ook geen heffing te betalen aan Stichting de Thuis kopie, dit is immers al door de fabrikant of importeur gedaan.

Zoals gezegd wordt de Thuis kopievergoeding geheven voor het thuis kopiëren door consumenten. Maar wat nu als u blanco

dragers gebruikt waarmee geen thuis kopieën worden gemaakt? Indien u kunt aantonen dat de dragers binnen uw onderneming uitsluitend professioneel worden gebruikt, dan kunt u een vrijstelling aanvragen bij Stichting de Thuis kopie (www.thuis kopie.nl).

Voorbeeld:

Beveiligingsbedrijf CameraSafe gebruikt grote hoeveelheden videobanden om de beelden van beveiligingscamera's op te nemen. Dit professioneel gebruik kan uitgesloten worden van de thuis kopievergoeding. CameraSafe dient zich hiervoor te wenden tot Stichting de Thuis kopie.

Een belangrijke kanttekening bij de ontheffing voor professioneel gebruik is dat blanco CD's (CD-R(W)) en blanco DVD's (CD+/-R(W)) uitgesloten zijn van de ontheffingsregeling. Hoewel deze dragers ook professioneel kunnen worden gebruikt (dataopslag, backups) is vanwege het feit dat professioneel en huishoudelijk gebruik bij deze dragers moeilijk uit elkaar te houden is, besloten om geen onderscheid te maken. Voor meer informatie omtrent deze regeling kunt u zich tot Stichting de Thuis kopie wenden.

13

6.3 *Reprorechten*

Indien u een fotokopieerapparaat in uw bedrijf heeft staan, dan bent u reprorechten verschuldigd aan de Stichting Reprorecht. Door het betalen van een vergoeding aan de Stichting Reprorecht heeft u het recht om fotokopieën te maken van auteursrechtelijk beschermde werken zoals kranten, tijdschriften en vakbladen die u gebruikt tijdens uw bedrijfsvoering.

Het gaat om een vaste vergoeding die wordt vastgesteld op basis van de grootte van uw onderneming (aantal werknemers) en uw bedrijfsactiviteiten. Voor de categorie bedrijfsactiviteiten wordt een hoog en een laag tarief onderscheiden. Het hoge tarief geldt voor bedrijven die verondersteld worden veel te kopiëren zoals bijvoorbeeld persdiensten, reclamebureaus en financiële instellingen. Het lage tarief geldt voor alle bedrijven die niet in de hoge categorie vallen.

14

Voorbeeld:

Booy, Nan, Van Wel & Van het Westeinde is een klein advocatenkantoor met 40 werknemers. Op basis van het aantal werknemers en de bedrijfsactiviteiten (die in de categorie hoog vallen) is de reprorecht vergoeding in 2005 vastgesteld op 150 euro per jaar.

Tip!

Het volledige overzicht van de verschillende categorieën en de bijbehorende tarieven vindt u op de website van de Stichting Reprorecht: www.reprorecht.nl.

6.4 *Digital Rights Management*

Auteursrechtelijk beschermde werken worden steeds vaker door middel van kopieerbeveiliging beschermd tegen illegaal kopiëren. Het is wettelijk verboden om deze kopieerbeveiliging te kraken of te omzeilen.

Nieuwe technologieën maken het tegenwoordig mogelijk om naast enkel kopieerbeveiliging ook bepaalde andere functionaliteiten toe te voegen. Hierbij moet u denken aan functionaliteiten waarmee het gebruik gereguleerd en afgerekend kan worden. Zulke systemen noemen we Digital Rights Management (DRM) systemen. Zo kunt u met behulp van DRM precies bepalen onder welke voorwaarden uw afnemers een werk mogen gebruiken.

Wanneer u van plan bent om bijvoorbeeld via het internet auteursrechtelijk beschermd materiaal (muziek, films, handleidingen of instructiemateriaal) aan te bieden aan uw klanten, dan kunt u het gebruik van een DRM-systeem overwegen. Door het gebruik van een DRM-systeem beveiligt u niet alleen uw werk, maar kunt u ook gemakkelijk zaken als het toegestane gebruik en de betaling regelen.

Voorbeeld:

De platenmaatschappij van Britney Spears brengt haar nieuwe album via het internet uit. Het album, dat als MP3 wordt uitgegeven, is voorzien van een DRM-systeem. Dit systeem zorgt er niet alleen voor dat het album slechts drie keer gekopieerd mag worden, maar ook dat het alleen op door de platenmaatschappij goedgekeurde apparaten is af te spelen.

15

7 Open Source

Computerprogramma's vallen ook onder de bescherming van het auteursrecht. U mag dus niet zomaar computerprogramma's kopiëren. Naast het computerprogramma zelf is ook de vorm waarin het door de programmeur is geschreven (de zogenaamde 'bron-' of 'source-' code) auteursrechtelijk beschermd. U mag dus niet zonder toestemming de broncode, of delen daarvan, aanpassen of in eigen programma's gebruiken. Omdat de broncode het hart van het computerprogramma vormt, is het over het algemeen een streng bewaakt geheim van software-ontwikkelaars.

Er zijn echter software-ontwikkelaars die de broncode van hun software wél prijsgeven en derden zelfs toestemming geven de broncode te hergebruiken of aan te passen naar hun eigen wensen. Dergelijke software noemen we open source software.

16 Mogelijke voordelen voor u als ondernemer

Wat heeft open source software nu eigenlijk voor mogelijke voordelen voor u als ondernemer?

+ **Kostenbesparing**

Omdat open source software gratis is betekent dit dat u geen geld hoeft te betalen voor de aanschaf van software of het verlengen van licenties.

+ **Geen afhankelijkheid van een enkele leverancier.**

Omdat binnen de open source beweging meerdere partijen (zowel professioneel als particulier) aan de software werken, bent u niet toegewezen op een enkele softwareleverancier voor onderhoud of dienstverlening.

+ **Verbetering van de kwaliteit en veiligheid.**

Omdat er zoveel mensen aan de software werken worden fouten snel opgespoord en opgelost.

Mogelijke nadelen voor u als ondernemer

Open source software kent ook een aantal mogelijke nadelen.

- **Hogere installatie- en onderhoudskosten**

Hoewel open source software in de meeste gevallen goedkoop of zelfs gratis is, zijn de kosten voor installatie en onderhoud wel vaak hoger. De reden hiervoor is dat service niet bij de prijs van open source software is inbegrepen. Het zijn de servicecontracten die het exploiteren van open source software rendabel maken.

- **Continuïteit**

De vraag is in hoeverre gratis software dezelfde continuïteit kan bieden als commerciële software, immers: ontwikkelaars moeten ook een boterham verdienen.

- **Niet altijd garantie**

Veel open source software wordt geleverd 'as is' wat zoveel wil zeggen als dat er geen garantie op de software zit. Houd hier rekening mee indien u de software voor bedrijfskritieke processen wilt gaan gebruiken.

Tip!

Wilt u meer weten over open source? Bezoek dan www.vrijnschrift.org of www.fsf.org.

8 Geen auteursrecht?

Het kan zijn dat op werken geen auteursrecht rust, bijvoorbeeld omdat de maker dit niet wil, of de termijn voor het auteursrecht verstreken is. Dergelijke werken behoren dan tot het publieke domein (public domain) en mogen vrijelijk gebruikt worden.

Tip!

Een grote verzameling boeken die tot het publieke domein behoren kunt u gratis downloaden via Project Gutenberg (www.gutenberg.net).

Shareware

U heeft vast wel eens een programmaatje van internet gehaald dat u direct kon gebruiken en waarvoor u als u het programma handig vond een bepaald bedrag moest betalen. Dergelijke programma's worden shareware genoemd. De maker geeft u de mogelijkheid het programma (met nagevoegde alle functionaliteiten) te testen alvorens een bedrag te vragen. Er rust dus wel degelijk auteursrecht op shareware, maar de maker vertrouwt op de eerlijkheid van u en anderen bij de distributie van shareware.

Creative Commons

Makers en rechthebbenden behouden zich over het algemeen alle rechten voor. Dat betekent dat zonder hun toestemming niets met hun werken mag worden gedaan. Maar het kan best zijn dat een maker of rechthebbende bepaald gebruik wel wil toestaan. Omdat werken automatisch door het auteursrecht worden beschermd is het vaak moeilijk te bepalen wat de maker of rechthebbende nu eigenlijk wil. Om deze reden is de Creative Commons licentie ontwikkeld. De Creative Commons licentie biedt via een eenvoudig systeem van beeldmerken (zie www.creativecommons.org) meer duidelijkheid over wat makers en rechthebbenden wel en niet willen met hun werken.

Voorbeeld:

Evelien, een beginnend componiste, heeft een prachtige partituur geschreven voor viool. Omdat ze naamsbekendheid wil krijgen heeft ze het liefst dat iedereen van haar werk gebruik kan maken. Maar ze wil niet dat anderen geld verdienen aan haar werk. Ze kan kiezen voor een Creative Commons licentie (met bijbehorend beeldmerk) waarin duidelijk tot uitdrukking komt dat het werk vrij verspreid mag worden, maar niet zonder toestemming commercieel gebruikt.

9 Meer weten over het auteursrecht

Het auteursrecht is een ingewikkeld rechtsgebied dat moeilijk samen is te vatten in een korte brochure. Wilt u zich verder verdiepen in het auteursrecht, download dan de gratis publicatie "Auteursrecht en Informatiemaatschappij" via de website van ECP.NL. of bestel de hardcopy versie tegen geringe kosten via info@ecp.nl.

Ook op het internet is veel informatie te vinden over het auteursrecht. Hieronder staan enkele links naar interessante sites:

www.auteursrecht.nl

www.auteursrecht.pagina.nl

www.bumastemra.nl

www.vrijjschrift.org

Heeft u tot slot concrete juridische vragen over het auteursrecht, dan kunt u zich het beste wenden tot een professioneel juridisch adviesbureau. Zij kunnen u helpen met het opstellen van gebruiksrechtovereenkomsten, akten van overdracht, of helpen in het geval van een geschil. Voor een overzicht van adviesbureau's zie het dossier 'Juristenpool' op de website van ECP.NL (www.ecp.nl).